

Orłowski, Bolesław

Zebranie w sprawie zabytkowego Wielkiego Młyna w Gdańsku

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 22/2, 420-421

1977

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dr Zbigniew Kowalczewski zreferował tektonikę utworów paleozoicznych Gór Świętokrzyskich z podkreśleniem osiągnięć Czarnockiego.

Prof. Stanisław Pawłowski, kierownik zespołu w Instytucie Geologicznym, który przygotował prace Jana Czarnockiego do druku i kontynuował badania podmiocenijskiej budowy geologicznej Gór Świętokrzyskich i Zapadliska Przedkarpaccy, przedstawił nowe dane, a mianowicie osady górnego prekambriu, występujące w podłożu Gór Świętokrzyskich i przedłużające się w kierunku południowo-wschodnim. Tu osady te są przykryte dopiero osadami miocenu, których rozpoznanie wiertnicze przyniosło w 1953 r. odkrycie złóż siarki o ważnym znaczeniu gospodarczym.

Po zakończeniu sesji nastąpiło odsłonięcie tablicy ku czci Jana Czarnockiego. Tablicę projektował art. plastyk — prof. Józef Gazy.

Następnie uczestnicy sesji zwiedzili wystawę ilustrującą działalność Jana Czarnockiego. Na zdjęciach pokazany jest dom rodzinny Czarnockiego w Kielcach, który stał się ostoją pierwszą Terenowej Stacji Geologicznej Regionu Świętokrzyskiego; dalej fotografie charakterystycznych odkrywek i eksploatacji fauny paleozoicznej. Dostrzegamy tu ekwipunek geologiczny Jana Czarnockiego, ocalałe notatki, szkice, fotografie, mapy, publikacje.

Znalazły się też legitymacje, dyplomy stwierdzające wybór Jana Czarnockiego w dniu 25 listopada 1936 r. na członka korespondenta, a w dniu 15 grudnia 1945 r. na członka zwyczajnego Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, dyplom przyznania Nagrody Państwowej I stopnia w dniu 22 lipca 1951 r. za działalność w dziedzinie geologii oraz Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, przyznany Janowi Czarnockiemu pośmiertnie.

Z okazji sesji Instytut Geologiczny wydał kopertę wg projektu prof. J. Gazy. Czynne było stoisko pocztowe, używające do przyjmowanej korespondencji specjalnego stempla z napisem okolicznościowym.

Antoni Łaszkievicz

ZEBRANIE W SPRAWIE ZABYTKOWEGO WIELKIEGO MŁYNA W GDAŃSKU

25 listopada 1975 r. w Muzeum Techniki NOT w Warszawie odbyło się zebranie zorganizowane przez Komitet Historii Nauki i Techniki PAN poświęcone koncepcjom wykorzystania XIV-wiecznego Wielkiego Młyna w Gdańsku. Władze miejscowe przeznaczyły ten obiekt na ośrodek masowej rozrywki. Natomiast Stowarzyszenie Elektryków Polskich dąży do przekształcenia go w Muzeum Siłowni Wodnych. W posiedzeniu udział wzięli: przedstawiciele Komisji Historycznej SEP prof. Kazimierz Kolbiński, mgr Marian Hoffman i mgr Tomasz Wolfram; przewodniczący KHNiT PAN — prof. Waldemar Voisé i zastępca przewodniczącego doc. Irena Stasiewicz-Jasiukowa; zastępca generalnego konserwatora zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki — doc. Krzysztof Pawłowski, dyrektor Muzeum Techniki NOT — mgr Jerzy Jasiuk, oraz mgr Bolesław Orłowski z Zakładu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN. Żadna spośród dziewięciu kompetentnych osób zaproszonych z terenu Gdańska nie przybyła na zebranie, co uniemożliwiło — ku żalowi obecnych — dokonanie konstruktywnej wymiany poglądów. Kilku przedstawicieli Gdańska wszakże przekazało swój punkt widzenia w omawianej sprawie gospodarzom spotkania. Bez odpowiedzi pozostało natomiast zaproszenie wystosowane do Urzędu Prezydenta Miasta Gdańska.

Posiedzenie otworzył prof. W. Voisé, który — po zreferowaniu istoty sprawy zapoznał zebranych z poglądami przedstawicieli Gdańska. Na ogół nie zajęli oni

zdecydowanego stanowiska stwierdzając, że oba proponowane rozwiązania posiadają zarówno plusy jak i minusy; jedynie doc. Wiesław Gruszkowski z Politechniki Gdańskiej uznał decyzję władz miejscowych za trafną, sugerując zlokalizowanie Muzeum Siłowni Wodnych nad potokiem w parku oliwskim, w rejonie zabytkowej młotowni.

Po wysłuchaniu argumentów rzeczników Komisji Historycznej SEP oraz opinii przedstawiciela Ministerstwa Kultury i Sztuki — zwracającego uwagę m.in. na prawne, ekonomiczne i społeczne aspekty sprawy — w wyniku ożywionej dyskusji zebrani doszli do znacznego zbliżenia poglądów, z którymi postanowili zaznajomić zainteresowane instytucje i osoby. Wnioski te zmierzają do ponownego rozpatrzenia przez władze miejscowe — z udziałem właściwych resortów — tej skomplikowanej sprawy, obchodzącej przede wszystkim Gdańsk, ale posiadającej znaczenie nie tylko lokalne z uwagi na europejską klasę zabytku i jego lokalizację. Należy również porównać koszty obu projektowanych adaptacji oraz ocenić, czy budowa nowoczesnego ośrodka, odpowiadającego potrzebom masowej rozrywki, nie byłaby bardziej opłacalna. Trzeba też wziąć pod uwagę że postulowane przez SEP muzeum mogłoby w pewnej mierze spełniać funkcje przewidziane dla wyżej wymienionego ośrodka jako miejsce zebrań czy wystaw artystycznych i innych. Możliwe byłoby wreszcie przyjęcie jakichś rozwiązań kompromisowych, które mogłyby nawet — przy umiejętnym podejściu — stworzyć okazję do oddziaływania wychowawczego na szerokie kręgi młodzieży. Inicjatywę odpowiedniego zagospodarowania i wyeksponowania zabytków nad potokiem oliwskim uznano za godną ze wszech miar poparcia, jednakże obiekty te tak dalece ustępują klasą Wielkiemu Młynowi, że zdaniem znacznej części zebranych — nie można takiego rozwiązania traktować jako równoważnej alternatywy (zwłaszcza z uwagi na ich rozproszenie, utrudniające stworzenie zwartej ekspozycji muzealnej). Biorąc pod uwagę znaczenie przyszłości Starego Młyna, zebrani uznali za celowe poddanie przedmiotu konfliktu pod osąd opinii publicznej za pośrednictwem prasy oraz telewizji.

Bolesław Orłowski

Z ZAGRANICY

MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJA Z HISTORII GEOGRAFII I KARTOGRAFII

1

Symposium na temat: *Szkoły geograficzne, ich cechy narodowe i kontakty międzynarodowe* odbyło się pod auspicjami Międzynarodowej Komisji Historii Myśli Geograficznej, w ramach XXIII Kongresu Geograficznego w Leningradzie, w dniach 23—27 lipca 1976 r. Komisja dążyła — zgodnie z przyjętym przez nią kierunkiem badań — do ukazania jak najszerszego zakresu problemów teoretycznych dotyczących geograficznych szkół naukowych. Koncentrowano się przy tym na ich historycznych uwarunkowaniach, traktując je jako zjawiska głównie XIX i XX wieku, związane z postępującą profesjonalizacją i instytucjonalizacją nauki. Stąd też współczesne zmiany struktury organizacyjnej uniwersytetów (powstawanie instytutów i zakładów na miejsce katedr) oraz wprowadzenie nowych środków przekazu (np. wykłady radiowe) traktowano jako przejaw likwidacji tych szkół